

SZÖVEG ÉS KÉP –
KÓLNEI LÍVIA

SOROZAT –
LÉTKÉRDÉS

UTAZÁS TÉRBEN ÉS IDŐBEN

Az utazás veszélyes lehet. Nem a szokásos bosszantó lehetőségekre gondolok – hogy megbetegszünk, összecserélik a bőröndünket, lenyúlják a pénzünket –, hanem arra, hogy esetleg teljesen új irányt vesz az életünk. Az utazás nagyszerű élmény lehet. Nemcsak a szokásos, kellemes érzések miatt – wellness, pihenés, szép látnivalók –, hanem mert az otthontól távoli tájakat bejárva esetleg mégis rádöbbenhetünk: nagyszerű dolog, ha van hová hazatérni.

- ◆ Nem sokat utaztam külföldre életemben, ezért minden út kimagasló élmény. Úgy őrizgetem az emléküket, a tanulságaikat, mint a diétára ítélt nassoló az eldugott doboz bonbont: időnként, rossz napokon előveszem, gyönyörködöm benne, azután visszateszem a dobozába, ínségesebb időkre.

A Földközi-tenger vidéke vonz legerősebben. Horvátországba kétszer jutottam el, és a két utazás merőben más volt. Első ízben hat évvel ezelőtt indultunk útnak férjemmel, három tizenéves gyerekünkkel és csurig pakolt Skoda Felicia kombi kocsinkkal. Csodálatos volt a sátrazás Vir szigetén, egészen közel a tengerparthoz. Egy középkori erőd romjai mellett fürödtünk a kristálytisza, teljesen átlátszó vízben. Persze soha nem tudunk sokáig egy helyben pihenni, így már az érkezésünk utáni napon bejártuk Vir szigetét, azután egyre tágitottuk a felfedezendő vidék körét. Sokan, akik csak a tenger miatt jöttek ide, nem értették, miért nem fürdünk és heverészünk egész nap. Nem tudhatták, hogy van a családban egy művészettörténész (én), aki legalább annyira él-hal az emberek emelte épületekért, műalkotásokért, mint más a szép tájakért, simogató tengervízért. Ráadásul akkoriban írtam a könyvemet – szerzőtársammal együtt – a johannita lovagok középkori gyógyító és szegénygondozó tevékenységéről, és elvállaltam, hogy három dalmáciai várukról fényképeket készítek.

Férjem mindig partner volt ezekben az utazós–felderítő–fényképezős barangolásokban, a gyerekeink pedig már megszokták anyjuknak ezt a hóbortját, nem lázadoztak ellene, így most is lelkesen vetettük magunkat a szárazföld belseje felé. Eljutottunk Vrána várához, a Templomos, majd a Szent János Lovagrend magyar tartományának egykori központjához. Romos állapotában is lenyűgöző hatást keltett, mégis nehezen tudtam elképzelni, hogy az akkori Európa legnagyobb hatalmú urai adták ott egymásnak a kilincset több száz éven át. Talán azért, mert falai között csak kóbor kutya bandukolt, körülötte a kis falu házai pedig magukon viselték még a háború nyomait.

Az első középkori templom, amelyet felfedeztünk a Vir-szigetről Zárába vezető országút mentén.

A másik két johannita rendházra már nem volt ilyen egyszerű rátalálni. Egyiket nem is tudtuk megközelíteni, mert a kocsink majdnem beragadt a mély porba, és majdnem szétesett a hepehupás földúton. Férjem és a gyerekek türelmetlenek voltak, szenvedtek a hőségától és az utak keresgélésétől. Elegük volt, bár igyekeztek nem bántani engem. Néha azért ilyen megjegyzéseket hallottam a kocsis hátsó üléséről: „Anyu már egy összedőlt istállóról is azt hiszi, hogy középkori templom vagy várrom!” Az út mentén valóban csak szinte teljesen elhagyatott településeket láttunk, cirill betűs temetőkkal – innét üldözték el a háború idején a szerb lakosságot. Csak a sűrű, de alacsony erdő fölél magasodó ciprusok jeleztek a távolban, hogy ott rejtőzhet a középkori Bojišće település kis Szent Péter temploma.

Eljutottunk viszont Ljubačba, de onnan is még úttalan utakon kellett autózunk, a tengelytörést és defektet is kockáztatva, hogy megközelíthessük a félsziget csücskén, egy szirten az egykori rendház romjait. Gyönyörű kilátás tárult innen a szemünk elé a két, szomszédos tengeröblre, a szemközti szigetekre és hegyekre. Ljuba vára egykor uralta a környező tengert, saját kikötője lehetett, és olyan nagy volt,

mint a mi regéci várunk a Zemplénben. Leírhatatlan érzés kerített hatalmába: láttam a szirt alatt a vitorlás gályákat, amelyek kifutottak a tengerre, a Szentföld felé. Ég és föld, múlt és jelen egy pillanatra összeért ott, ahol álltam – ilyen csak nagyon ritkán történik meg egy ember életében.

Második horvátországi utazásunk három évvel ezelőtt nagyon borúsán indult, nemcsak az esőszakadt és változtatta a sátrunk alatti talajt vörös dagonyává, hanem a lelkünk is tele volt mindenféle feszültséggel. Már-már robbanással fenyegetett a kényszerű összecsúszás, de végül kisütött a nap, és a mi belső háborgásaink is elcsitultak. Az Isztriai-félsziget is gyönyörű, és ki is választottuk azokat a tengerparti, régi villákat, ahová képzeletben beköltöznénk – no, nem együtt, annyira azért nem békültünk ki, de egymás közelében. A rossz utazás részleteit nemcsak azért nem írom meg, mert családi titkokat sértene, hanem azért ez tanított meg arra, hogy óvni kell az otthonunkat, ahová érdemes hazatérni.

Ha azonban horvátországi nyaralásainkra visszagondolok, soha nem a rossz jut eszembe elsőként, sőt, még másodikként sem – hanem az a különös érzés, amikor ott, a tenger fölél nyúló szirten az idő egy kicsit megállt körülöttem. ♦